

Onderzoek actualisering

Veiligheidsbewustzijn, medewerkersgezondheid en duurzame inzetbaarheid zijn kernwoorden voor de afvalbranche in Nederland. De afgelopen jaren is voor deze aspecten steeds meer aandacht gekomen. Zeker ook dankzij het werken met de Arbocatalogus Afvalbranche.

De fysieke belasting van medewerkers – hoeveel en hoelang kan iemand hoeveel tillen, duwen of sjouwen – blijft een belangrijk aandachtspunt. Begin jaren negentig was dit een groot probleem en zorgde het voor veel uitval. Om de fysieke belasting bij het inzamelen van huishoudelijk afval te reguleren is na uitvoerig onderzoek in 1994 een leidraad opgesteld. Het onderzoek werd uitgevoerd door het Studiecentrum Arbeid en Gezondheid van de Universiteit van Amsterdam en de Vakgroep Gezondheidskunde m.b.t. Bewegen van de Vrije Universiteit en leverde het rapport 'Arbeidsbelasting van huisvuilbeladers bij reinigingsdiensten' op. De belangrijkste aanbeveling uit dit rapport: ten minste 90%, ofwel een percentiel deel van 0.9, moet het werk kunnen doen zonder energetisch overbelast te worden in termen van arbeidsduur en tonnage. Dit werd de P90-norm.

Oude norm

De P90 specificeert voor de drie in 1994 meest voorkomende inzamelingsmethoden – afvalzakken, minicontainers 240 liter en wijkcontainers 1100 liter – hoeveel productie in termen van kilogram, colli of uren een belader per dag mag leveren zonder een verhoogd risico op een te hoge energetische belasting. De Arbeidsinspectie (nu Inspectie SZW) hanteert de leidraad sinds 1998 ongewijzigd als norm waarop wordt gehandhaafd. De techniek van afvalinzameling, de middelen waarmee wordt ingezameld en het beleid zijn de afgelopen twintig jaar echter sterk veranderd. Scheiding van huishoudelijk afval in verschillende stromen naast restafval is toegenomen en zal met het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) een hogere vlucht nemen. Het scheiden van afval beïnvloedt het gewicht van containers en zakken die worden ingezameld. Stromen die sinds 1994 afzonderlijk worden ingezameld, zoals gft en kunststof, zorgen voor een ander gewicht per colli. Een volle zak met kunststofverpakkingen is veel lichter dan een zak met restafval. Een minicontainer met gft in het voorjaar is veel zwaarder dan een minicontainer met kunststof. Met deze veelvoud aan inzamelingsmodaliteiten is geen rekening gehouden in de norm. Tevens zijn afvalinzamelingsdiensten gaan werken met een variëteit aan (mini)containers van verschillende inhoud of bijvoorbeeld duobakken. De twintig jaar oude norm is niet meegegroeid met deze ontwikkelingen.

Nieuw onderzoek

Deze ontwikkelingen vragen al een aantal jaar om een hernieuwd onderzoek naar fysieke belasting in de inzameling van huishoudelijk afval. Sinds de oprichting van de Stichting Arbocatalogus Afvalbranche (StAA) in 2011 is gewerkt aan draagvlak bij alle aangesloten partijen. Op verzoek van de StAA hebben NVRD en Vereniging Afvalbedrijven (VA) samen met sociale partners een Werkgroep P90 gevormd. Volgens hebben een aantal gesprekken met de Inspectie SZW plaatsgevonden. Belangrijk om het onderzoek te laten doorgaan was het

foto: Guido Koppes, Nationale Beeldbank

standpunt van de Inspectie dat dit door een erkend ergonomo (geregistreerd Europees Ergonomo (Eur. Erg.) uitgevoerd moest worden. De Werkgroep heeft onder meer op basis van goede ervaringen uit het verleden gekozen voor het ergonomisch onderzoeksbureau vhp human performance. De uitkomst van het onderzoek moet volgens de Werkgroep bestaan uit aanbevelingen voor een nieuwe, flexibele leidraad die kijkt naar de fysieke belasting op weekniveau. Van belang is dat de nieuwe P90-leidraad zowel gericht is op energetische belasting – dat wil zeggen moe worden van zwaar werk – als ook op mechanische belasting, belasting van rug, gewrichten, spieren en pezen door kracht zetten.

Om het onderzoek uit te voeren hebben VA en NVRD middelen beschikbaar gesteld. Het O&O Fonds Afval- en Milieubedrijven en het A&O Fonds Gemeenten doen eveneens een duits in het zakje. De bedrijven in de werkgroep dragen bij door te participeren in de pilot. Ten slotte stelt het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 50% cofinanciering beschikbaar. Met de bereidheid van deze partijen om mee te doen, is er breed maatschappelijk draagvlak voor het onderzoek: brancheverenigingen, werkgevers en werknemers en SZW zien allen het belang in.

P90-Norm

Metingen

Nu de financiering, het verwerven van draagvlak en het voorbereidende werk afgerond zijn, gaat het onderzoek een nieuwe fase in. De komende maanden vindt bij een doorsnede van afvalinzamelingsbedrijven en -diensten die representatief is voor Nederland metingen plaats. Vanwege het belang van het onderzoek zijn betrouwbare en representatieve metingen noodzakelijk. De Werkgroep heeft gekozen voor een afgewogen aantal metingen waarbij diverse indelingen mogelijk zijn. Dit betekent dat op basis van analyse van data diverse combinaties evenwichtig meegenomen worden. Uiteindelijk bestaat het onderzoek uit 62 verschillende 'meetcondities' die in onderstaande tabel zijn opgenomen.

Borging en cultuuromslag

Op basis van de aanbevelingen die uit het onderzoek

komen, wordt er een jaar lang gewerkt met de nieuwe leidraad. Na een jaar vindt er een evaluatie plaats en maakt de Stichting Arbocatalogus Afvalbranche (StAA) nieuwe afspraken over fysieke belasting. Op het moment dat deze afspraken door I-SZW zijn getoetst en vervolgens in de Arbocatalogus zijn verwerkt, gaat de afvalbranche deze ook implementeren. Afspraken in de Arbocatalogus hebben immers een wettelijke status. Daarnaast zullen beide brancheorganisaties via de NVRD-commissie KAM en de commissie Arbo & Veiligheid van de VA regelmatig aandacht besteden aan de nieuwe leidraad.

Belangrijk om op te merken in dit kader is ook dat het werken met de nieuwe, flexibele leidraad een cultuuromslag vraagt bij medewerkers. Werken met een weekleidraad heeft pas zin als niet alleen de planingsafdelingen verantwoordelijk zijn, maar als medewerkers zelf ook zorgen dat het werk verspreid wordt. Spreiding van belasting van het lichaam over de werkdag draagt immers bij aan duurzame inzetbaarheid. Het onderzoek loopt tot oktober 2016.

Tekst: Peter Kerris

Het onderzoek naar fysieke belasting bij de inzameling van huishoudelijk afval bestaat uit 62 verschillende meetcondities

Modaliteit	Bemensing team/wagen	soort afval						
		gft	rest	papier	plastic	glas	takken	huisraad
Bak 140	2p	√	√	√	√			
	3p	√	√	√	√			
Bak 240	2p	√	√	√	√			
	3p	√	√	√	√			
Bak 280/duo	2p	√* ¹	√*	√*	√*			
	3p	√*	√*	√*	√*			
Bak 550+660+770	2p	√	√	√	√			
	3p	√	√	√	√			
Bak 1000+1100	2p	√	√	√		√		
	3p	√	√	√		√		
Bak 1300+1400+1600	2p	√	√	√				
	3p	√	√	√				
Zakken	2p		√			√		
	3p		√			√		
Citybins	1p	√	√					
	2p	√	√					
Grofvuil	2p kraakwagen						√	√
	2p platte wagen						√	√
	3p kraakwagen						√	√
	3p platte wagen						√	√
Bak 2000 (kooi)	2p			√				
	3p			√				
Bak 2200	2p		√					
	3p		√					

¹ De modaliteiten met een asterisk (*) worden gecombineerd.